

**Олий таълим муассасаларида кредит-модуль тизимида
талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этиш ва
назорат қилиш бўйича**

ЙЎРИҚНОМА

I. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1.1. Талабанинг мустақил таълим юкламаси ўқув режасида муайян фанни ўзлаштириш учун белгиланган ўқув ишларининг ажралмас қисми ҳисобланади.

1.2. Талабанинг мустақил таълими аудитория ва аудиториядан ташқарида (ўқув юкламасида ажратилган аудитория соатини инобатга олмаган ҳолда) бевосита ўқитувчи раҳбарлигида мустақил иш ёки талабанинг фан (модуль) бўйича мавзуларни мустақил ўқиб-ўрганиши тарзида амалга оширадиган ўқув ишлари мажмуини англатади.

1.3. Мустақил таълим – ўқув материални мустақил ўзлаштириш, мураккаблик даражаси турлича бўлган топшириқлар, амалий вазифаларни аудитория ҳамда аудиториядан ташқарида ижодий ва мустақил бажариш асосида назарий билим, амалий кўникма ва малакаларни шакллантиришга қаратилган тизимли фаолиятдир. **Мустақил иш** – ўқитувчининг топшириғи ва раҳбарлигида ўқув вазифасини ҳал этадиган таълимнинг фаол методи. Мустақил иш қўйилган мақсад билан боғлиқликда талабаларнинг аниқ фаолиятини ташкил этиш ва амалга оширишдир. Талабанинг мустақил ишлари унинг юқори даражадаги фаоллик, ижодийлик, мустақил таҳлил, ташаббускорликка ҳамда барча вазифаларни ўз вақтида ва мукамал тарзда бажаришга асосланган фаолиятдир.

1.4. Мустақил иш тури ва шакли муайян таълим йўналиши (мутахассислик) ҳамда фан (модуль)ларнинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда белгиланади.

1.5. Мустақил ўқиб-ўрганиш учун таклиф этилган мавзулар ҳамда мустақил иш топшириқлари ва уларни бажариш бўйича кўрсатмалар талаба учун ишлаб чиқилган фан дастур (Силлабус)да ўз аксини топиши лозим. Мустақил иш учун такдим этилган ўқув топшириқлари вариатив тавсифга эга бўлиши тавсия этилади.

1.6. Фан (модуль) бўйича мустақил таълимга ажратилган соатларнинг мустақил иш тарзида бажарилиши кўзда тутилган ўқув бирлиги ҳажми (кредит) масъул кафедра муҳокамасидан ўтказилиши, йиғилиш қарори билан тасдиқланиши ҳамда профессор-ўқитувчи томонидан тузилган Силлабусда мустақил иш шакли ва тури мазкур ҳажм (кредит)га мос келиши лозим.

1.7. Дидактик жараёнларни жадаллаштириш, талабаларнинг мустақил таълим олиш самарадорлигини ошириш мақсадида ўқув даврининг I семестрида тьюторлар, АРМ ходимлари ва фан масъуллари томонидан мазкур жараённи амалга ошириш тартиби бўйича даврий равишда (шу жумладан, кредит ҳафталиги доирасида) ўқув семинарлари ташкил этилиши мақсадга мувофиқ.

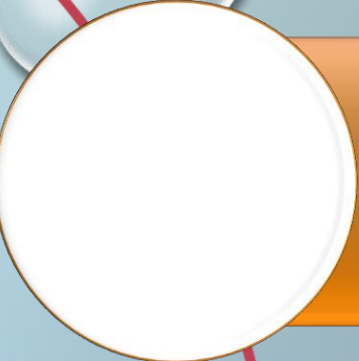
1.8. Мустақил иш топшириқлари ва уни бажариш муддатлари электрон платформада қатъий белгиланади. Узрли сабабларсиз мустақил ишни бажариш муддатини ўтказиб юборган талабанинг ўқув фаолияти натижалари текширилмайди ва баҳоланмайди. Узрли сабаблар эса, деканат (регистратор офис) томонидан ўрганиб чиқилиши, декан рухсати билан инобатга олиниши ҳамда топшириқ бажарилиши учун якуний назорат ўтказилишига қадар қайта топшириш муддати белгиланиши мумкин.

1.9. Мустақил таълим бўйича ўқув фаолияти натижалари баҳоланмаган талаба якуний назоратларга киритилмайди ёки шартли равишда топшириш муддати белгиланади.

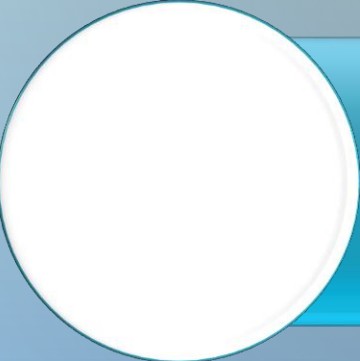
1.10. Фан (модуль) бўйича оралиқ ва якуний назорат саволларининг 1/2 қисми мустақил ўқиб-ўрганиш учун тавсия этилган мавзулар ва адабиётлар асосида тузилиши тавсия этилади.

1.11. Фан (модуль)нинг аудитория юкламасини бажариш вақтида талабаларнинг мустақил ишлари назорат қилинмайди. Талаба мустақил иш топшириқларини бажариш юзасидан фан дастур (Силлабус)да кўрсатилган контакт соатида оффлайн ёки онлайн тарзда бир ёки икки маротаба маслаҳат олиши мумкин.

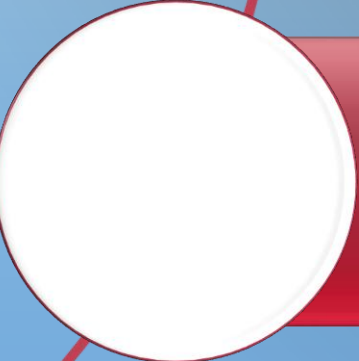
1.12. Талаба мустақил иш топшириқларини бажаришда академик ва этик талабларга риоя этиши (плагиатга йўл қўймаслик, профессор-ўқитувчилар, талабалар билан толерант муносабатда бўлиш, кичик гуруҳларда ҳамкорликда ишлаш, масъулиятлилик) шарт.

1.13. Фан (модуль) юзасидан талабалар бажарадиган мустақил иш топшириқлари вариатив тавсифга эга бўлиши лозим. Мустақил иш топшириқларининг $1/3$ қисми кичик гуруҳларда ҳамкорликда ишлаш (кооперативлик)га мўлжалланган бўлиши керак.

1.14. Мустақил ўқиб-ўрганиш учун таклиф этиладиган мавзулар ва мустақил иш топшириқлари фан (модуль)га ажратилган кредитлар сони ҳамда талабанинг вақт бюджетини инобатга олган ҳолда белгиланиши лозим.

1.15. Талаба томонидан электрон тизим (платформа)га юкланган мустақил иш топшириқлари аниқ белгиланган муддатда профессор-ўқитувчи томонидан текширилиши ва натижаси талабага маълум қилиниши шарт.

1.16. Мустақил таълим натижаларини баҳолаш фан (модуль)нинг умумий баҳолаш (100 баллик) тизимида акс эттирилади ва фан дастур (Силлабус)нинг баҳолаш мезонларида унга ажратилган балл аниқ кўрсатиб қўйилади.

1.17. Ўқиши кўчирилган ёки тикланган талабалар ўзлаштирилмаган фан (модуль)ларни қайта ўқиш тартибида ўзлаштиради. Истисно тариқасида, фаннинг семестрдаги юкламаси 6 (олти) кредитдан ошмайдиган академик фарқли фан (модуль)лар талабанинг аризасига кўра ва декан розилиги билан 100% мустақил таълим шаклида ўзлаштирилиши мумкин.

II. ТАЛАБАЛАР МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ МАҚСАД ВА ВАЗИФАЛАРИ

2.1. Талабаларнинг мустақил таълимни ташкил этишдан асосий **мақсад** фан (модуль) бўйича ўзлаштирилган билимларни мустаҳкамлаш, бойитиш, амалий кўникма ва малакаларни такомиллаштириш, ахборот билан ишлаш, ўз-ўзини ривожлантириш, когнитив (ҳис қилиш), креатив, ҳамкорликда ишлаш компетенцияларини шакллантиришдан иборатдир.

2.2. Талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этиш қуйидаги **вазифалар**ни муваффақиятли ҳал этишга хизмат қилиши лозим:

талабаларда ўз-ўзини ривожлантириш, мустақил билим олиш ва инновацион фаолиятни шакллантиришга имкон берувчи компетенцияларни эгаллаш мақсади билан боғлиқликда мустақил ўқув фаолиятини амалга ошириш;

билим, кўникма ва малакаларни мустақил эгаллаш, муаммони шакллантира олиш ва уни ҳал этишнинг мақбул йўларини излаб топишга қобилиятли креатив шахсни тарбиялаш;

талабаларда ўқув дастурини ўзлаштиришга доир мотивацияни ҳосил қилиш;

таълим олувчиларда билим олишга доир масъулиятни ошириш;

талабаларда умуммаданий ва касбий компетенцияларни ривожлантиришга имкон бериш;

таълим олувчиларда мустақил билим олиш, ўз-ўзини бошқариш ва ўзўзини ривожлантиришга қобилиятлилиқни шакллантириш учун шароит яратиш.

III. ТАЛАБАЛАРНИНГ МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ

ЖАРАЁНИНИ БОШҚАРИШ

3.1. Талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этиш жараёнини бошқаришга ўқув-услубий бошқарма, деканат (регистратор офис), кафедра бевосита масъулдир. Таълим сифатини назорат қилиш бўлими эса, мазкур жараённи мониторинг қилиш ваколатига эгадир.

3.2. Мустақил таълим жараёнини ташкил этишда **ўқув-услубий бошқарма** қуйидаги ишларни амалга оширади:

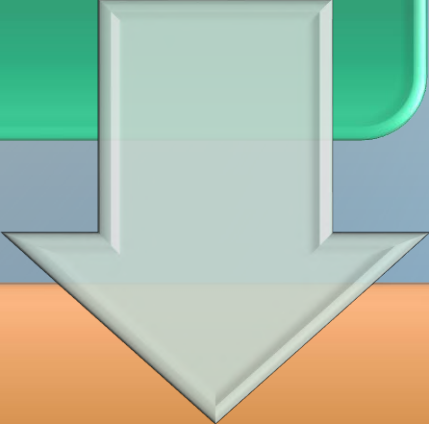
ўқув режаларида мустақил таълим учун ажратилган кредитларнинг тўғри тақсимланишини амалга ошириш;

фан (модуль)лар бўйича тузилган фан дастури (Силлабус)да мустақил таълимни ташкил этишга доир услубий кўрсатмалар ҳамда намуна тарзидаги мустақил ўқиб-ўрганиш учун мавзуларнинг аниқ акс эттирилишини назорат қилиш;

талабалар мустақил таълимини ташкил этиш жараёнларининг бориши, мустақил иш топшириқлари ва унинг белгиланган талабларга мос бажарилишини мунтазам ўрганиб бориш;

талабалар мустақил ўқув фаолияти натижаларининг электрон тизимда қайд этиб борилиши мониторингини юритиш.

3.3. Деканат (регистратор офис) томонидан талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этишда қуйидаги вазифалар амалга оширилиши лозим:

таълим йўналишлари (мутахассисликлар)да талабаларнинг мустақил ўқув фаолиятини ташкил этиш учун зарур шарт-шароитлар яратиш. Жумладан, профессор-ўқитувчи ва талабаларнинг ҳамкорликда ишлаши, контакт соатлари учун алоҳида аудитория ажратиш, мустақил ишларни топшириш ва баҳолаш графикларини ишлаб чиқиш тавсия этилади;

талабалар мустақил ишларининг бажарилишини электрон тизим орқали мониторинг қилиб бориш, ўқув-услубий бошқармага белгиланган муддатларда маълумотнома тақдим этиш;

мустақил иш натижаларининг ўрнатилган тартибда қайд этилишини назорат қилиш ва йўл қўйилган камчиликларни ўз вақтида бартараф этиш;

мустақил иш натижалари юзасидан профессор-ўқитувчи ва талаба ўртасидаги низоларнинг олдини олиш ҳамда модерация технологиясини қўллаш;

таълим йўналишлари (мутахассисликлар)дан келиб чиқиб мустақил таълимни амалга ошириш ҳолати бўйича оралиқ муддатларда талабалар ўртасида онлайн сўровлар ўтказиш ва тезкор чоралар кўриш.

3.4. Кафедра томонидан талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этишда қуйидаги жиҳатларга алоҳида эътибор қаратиш талаб қилинади:

- фан (модуль)лар бўйича мустақил ўқиб-ўрганишга доир мавзуларни шакллантириш ва кафедра йиғилиши (методик бирлашмаси)да муҳокама қилиш;

- фан (модуль)лар бўйича мустақил ўқиб-ўрганишга доир мавзуларни ўқув дастурларида тўғри ва аниқ акс эттириш;

- фан (модуль)лар бўйича мустақил таълимга ажратилган соатларнинг мустақил иш тарзида бажарилиши кўзда тутилган ўқув бирлиги ҳажми (кредит)ни белгилаш ва кафедра йиғилишида тасдиқлаш;

- фан (модуль)лар бўйича мустақил иш турлари ва шаклини белгилаш ҳамда фан дастур (Силлабус)да акс эттириш;

- мустақил иш учун ажратилган балларни 5 баҳолик мезон (100 баллик тизими) доирасида белгилаш, балларни иш турлари бўйича тақсимлаш;

- кафедра йиғилишларида фан (модуль)лар бўйича мустақил иш топшириқларининг бажарилишини муҳокама қилиб бориш ва йўл қўйилган камчиликларни ўз вақтида бартараф этиш.

**IV. МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМНИ АМАЛГА
ОШИРИШГА ДОИР ПРОФЕССОР-ЎҚИТУВЧИ
ҲАМДА ТАЛАБАЛАРНИНГ ВАЗИФА ВА
МАЖБУРИЯТЛАРИ**

4.1. Талабаларнинг мустақил таълимини ташкил этишда профессорўқитувчилар қуйидаги вазифа ва мажбуриятларни амалга ошириши лозим:

фан (модуль) бўйича фан дастур (Силлабус)да ўқув режасида кўзда тутилган кредит(соат)га мувофиқ мустақил ўқиб-ўрганиш учун мавзулар ва мустақил иш топшириқларини аниқ акс эттириш;

мустақил ишлар ва топшириқларнинг ақлий фаолият (таҳлил, синтез, таққослаш, солиштириш, умумлаштириш)ни тақозо этишини таъминлаши;

фан дастур (Силлабус)да мустақил ўқиб-ўрганиш учун тавсия этилган мавзуларни ўзлаштириш ва мустақил иш топшириқларини бажаришга доир методик кўрсатмалар, баҳолаш мезонлари ва муддати, маслаҳат олиш учун контакт соатларини кўрсатиб қўйиши;

фан (модуль) бўйича талабаларнинг кичик гуруҳлардаги ҳамкорлик фаолиятини ташкил этиш ҳамда жамоада ишлаш натижалари бўйича сўровлар ўтказиш. Мазкур жиҳат талабаларнинг ҳамкорликдаги ишлари натижаларини баҳолашда ҳисобга олиниши;

курс иши мавзулари банкини тузишда мустақил таълим мазмунини ҳам акс эттириши;

оралиқ ва якуний назорат саволларини тузишда мустақил таълим учун тавсия этилган мавзуларни ҳам назарда тутиши;

мустақил иш топшириқларининг бажарилишини электрон тизим (платформа) орқали назорат қилиб бориши, текшириши ва баҳолаши, натижаларни ўз вақтида талабаларга етказиши. Кичик гуруҳларда ҳамкорликда бажарилган мустақил ишлар тақдимотини ўтказиши, конгруентлик (“ҳозир ва шу ерда”) тамойилига риоя қилган ҳолда, талабаларнинг ютуқ ва камчиликларини аниқлаштириши ва натижаларини эълон қилиши;

профессор-ўқитувчи фан дастури (Силлабус)да белгиланган контакт вақтида мустақил иш бўйича талаба мурожаати асосида маслаҳат ва амалий тавсиялар бериб боришини назорат қилиши;

талабаларнинг мустақил ўзлаштиришлари учун қўшимча ўқув материаллари, уларнинг мазмунига доир мустақил иш мавзулари ва топшириқлар тайёрлаши ҳамда талабаларга уларни бажаришлари учун тегишли кўрсатмалар бериб бориши.

4.2. Мустақил ўқиб-ўрганиш ва мустақил иш топшириқларини бажаришда талабалар қуйидаги вазифа ва мажбуриятларни амалга ошириши лозим:

фан (модуль)лар бўйича мустақил ўқиб-ўрганиш учун тавсия этилган мавзуларни тўлиқ ўзлаштириши ва мустақил иш топшириқларини белгиланган муддатларда сифатли тарзда тақдим этиши;

мустақил иш топшириқларини бажаришда плагиат (кўчирмакашлик)га йўл қўймаслиги;

мустақил иш топшириқларини бажаришга креатив ёндашиши, мустақил, танқидий ва инновацион фикрлаш, ахборотлар билан ишлаш компетентлигига эга бўлиши, ўз-ўзини ривожлантиришга интилиши;

кичик гуруҳларда ҳамкорликдаги мустақил иш топшириқларини бажаришда жамоанинг умумий мақсадига мос ҳаракат қилиши, ўзига юклатилган вазифаларни ўз вақтида бажариши, жамоада ишлаш олиш компетенциясини ўзлаштириши.

V. МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ШАКЛЛАРИ ВА ТУРЛАРИ

5.1. Талабаларнинг мустақил таълими қуйидаги турларда ташкил этилиши лозим:

- аудитория машғулотларига тайёргарлик кўриш;
- аудиториядан ташқари вақтда мустақил иш топшириқларини бажариш;
- фан (модуль) бўйича мавзуларни мустақил равишда Ахборот-ресурс марказлари, уйи (талабалар турар жойлари)да ўқиб-ўрганиш.

5.2. Аудитория машғулотларига тайёргарлик кўриш қуйидаги шаклларда амалга оширилади:

- маъруза, семинар ва амалий машғулотларга тайёргарлик кўриш;
- семинар-конференцияларга тайёргарлик кўриш;
- коллоквиумларга тайёргарлик кўриш;
- кўп сўраладиган саволлар (FAQ-frequently asked questions) орқали ўзини қизиқтирган муаммоларга ўргатувчи дастурлар воситасида жавоб излаш;
- форумларда иштирок этиш – фан мавзулари бўйича телеграм каналлари ёки масофавий таълим платформаларида фикр алмашиш;
- web-kvest – ўргатувчи тест дастурларида машқ қилиш орқали фан (модуль)га оид билимларини мустаҳкамлаш;
- назорат ишларига тайёргарлик кўриш; - синов (зачёт)га тайёргарлик кўриш; - имтиҳонга тайёргарлик кўриш.

5.3. Аудиториядан ташқари вақтда бажариладиган мустақил ишлар қуйидаги турларда амалга оширилиши тавсия этилади:

долзарб мавзу бўйича шахсий фикрини танқид, публицистик ва бошқа жанрлар (масалан, эссе)да ёзма баён қилиш;

- маърузалар тайёрлаш;

курс иши ёзиш;

- конспект ёзиш;

глоссарий тузиш;

- индивидуал ва жамоавий ўқув лойиҳаси тузиш;

кейс-топшириқларини бажариш;

- мавзули портфолиолар тузиш;
- ахборот-таҳлилий материаллар билан ишлаш;
- манбалар билан ишлаш;
- инфографика тузиш;
- чизма-тасвирий моделлар (intellekt-kart, freym, мантиқий граф ва ҳ.к.) яратиш;
- мультимедиали тақдимотлар яратиш;
- дарсларнинг методик ишланмаларини тайёрлаш;
- дарсдан ташқари машғулот ишланмаларини тайёрлаш;

Таълим йўналиши (мутахассислик)нинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда мустақил ишларнинг бошқа турларидан фойдаланиш мумкин.

VI. ТАЛАБАЛАР МУСТАҚИЛ ИШЛАРИНИ БАҲОЛАШНИНГ УМУМИЙ МЕЗОНЛАРИ

6.1. Талабалар мустақил таълимини баҳолаш мезонлари тегишли кафедралар томонидан фан (модуль)лар хусусиятини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқилади ва факултет илмий кенгашида тасдиқланади.

6.2. Ҳар бир фан (модуль) бўйича мустақил иш топшириқларининг баҳолаш мезонлари талабаларга семестрнинг бошида тақдим қилинади.

6.3. Талабаларнинг фан (модуль) бўйича мустақил иш топшириқларини баҳолаш берилган муддат (deadline)га мувофиқ амалга оширилади.

6.4. Мустақил ишга қўйиладиган балл умумий баллнинг 20 (йигирма) фоизидан кам бўлмаслиги лозим.

6.5. Талаба(лар)нинг фан (модуль) бўйича мустақил таълим натижалари электрон платформага бутун сонлар билан қайд қилинади.

6.6. Фанлар кесимида талабаларнинг мустақил ишлари бўйича ўзлаштириш мунтазам равишда талабалар гуруҳларида, кафедра йиғилишларида ҳамда ҳар ўқув йилида камида икки марта факултет Илмий Кенгашида муҳокама этиб борилади.

VII. ЯКУНИЙ ҚИСМ

7.1. Мазкур йўриқнома филиал Кенгашида тасдиқланиб, имзоланганидан сўнг амалиётга жорий этилади.

7.2. Йўриқномага айрим тузатиш ва ўзгартиришлар киритиб бориш мумкин.